

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Bra...)

Telefon: 5
és kiadóhiv
Zs. N. Sz.
Röbert
kéziratok k
szerkeszt
zerdől

Budapesti

KELET

SIDO-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉS ÁRA
Romániában

Egész évre — — 880
Félévre — — 480
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 április 15 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 85 szám

5685. Niszán 21

Az angol szociáldemokraták az Oroszországgal való gazdasági kapcsolat sürgetése ellen

London, április 14. Az angol szociáldemokrata-szövetség tiltakozó levelet intézett az angol szak-szervezeti kongresszushoz, melyben állást foglal azzal a felfogással szemben, mintha az Oroszországgal való diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatok fel-vétele lényegesen megjavítaná a gazdasági viszonyokat. A levél szerint Anglia nem műhelye a világnak és az Anglián kívüli világpiacok vásárlóereje lényegesen csökkent, másfelől ezeknek az országoknak termelését a gazdasági szükségesség lényegesen emelte. Ilyen viszonyok között a szociáldemokrata szövetség kötelességének tartja, hogy a munkások között a téves remények ébredését megakadályozza.

Ujabb megbízás külföldi kölcson szerzésére

Bucuresti-Bukarest, április 14. Ma reggel a pénzügyminiszeriumban Bratianu Vintila, Bratianu Jonel, Duca és Barbu Stirbey herceg között fontos megbeszélés folyt le. Bár a tanácskozásokról hivatalos kommunikét nem adtak ki, az „Adeverul“ illetékes helyről azt az értesülést szerezte, hogy a kormány egy újabb megbízást ad Stirbey hercegnek, hogy külföldön az ország részére kölcsönt szerezzen.

A lakbérlo-szövetség elnökének erdélyi tanulmányutja

Bukarest, április 14. Dr. Anghelescu, a bérlők szövetségének elnöke, valószínűleg a kormány megbízásából közelebbről Temesvárra, Aradra, Nagyváradra, Kolozsvárra és Marosvásárhelyre látogat, hogy tanyulmányozza az erdélyi állapotokat és hogy statisztikát készítsen azokról a kereskedőkről, akiket a májusi evakuálás érint. Anghelescu tapogatózni fog abban az irányban is, hogy milyen benyomást fog kelteni a kormányban azon esetleges intézkedése, hogy a háztulajdonosok elsősorban a régi bérlőkkel kötelesek új szerződés megkötése céljából tárgyalásokat kezdeni és csak azután legyen joguk más igénylőkkel szerződést kötni. A bérlők-szövetségének elnöke erdélyi körutja után Bratianu Jonelnek jelentést tesz tapasztalatairól.

Myugtalanság hamis fontok miatt Londonban

London, április 14. Az angol bank- és pénzügyi körökben rendkívül nagy nyugtalanságot keltett az a felfedezés, hogy mintegy százezer fontnyi hamisított bankjegy van forgalomban. A hamis bankjegyek legnagyobb részét a kanadai Imperial-bank hozta forgalomba és a szálak arra engednek következtetni, hogy egy hamisító szövetkezet állította elő.

Megengedték Bulgáriának, hogy hadserege létszámát emelje

Szofia, április 14. A nagykövetek tanácsa értesítést küldött Bulgáriának, melynek értelmében megengedték, hogy május végéig hadseregének létszámát háromszézerrel felemelje. Bulgária azért kérte csak május végéig a létszámemelést, mert május végére reméli a kommunista-mozgalom csökkenését.

Briand tanácskozása De Monzieval

Páris, április 14. Briand De Monzieval tanácskozást folytatott. De Monzie javasolta, hogy a bankjegyforgalom rendezésére Briand alakítson ideiglenes kormányt, melynek egyetlen feladata lenne, hogy a bankjegyforgalom emeléséről szóló törvényjavaslatot a szenátussal és a kamarával elfogadtassa. Briand ez ügyben ma tárgyal a pénzügyi bizottságok előadóival.

Három új törvényjavaslat vár tárgyalásra Elégedetlenkedés a liberális pártban a választójogi javaslatért

(Bukarest, apr. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Holnap délelőttre minisztertanácsot hívtak össze, azonban az az ünnep utánra marad el. Kormánykörök szerint ünnep után a következő javaslatok kerülnek a törvényhozó testület két háza elé: a gabona standardizására vonatkozó javaslat, a szesz-törvénytervezet és a közigazgatási javaslat. A választójogi törvény csak az őszi ülészakon kerül megvitatásra.

A választójogi törvényjavaslat egyes pontjai

Elintéződött a román-német konfliktus

(Bukarest, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német kormánytól kapott békés jegyzék alapján a német-román konfliktus teljesen elintézettné tekinthető. Husvét után közvetlen tárgyalások kezdődnek meg valószínűleg Berlinben.

Marx és Hindenburg proklamációi

Teljes erővel folyik a német elnökválasztás agitációja

(Berlin, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német főváros és az ország közvéleménye általában az új elnökválasztás jegyében áll és nagy tippelések folynak a jobb, vagy baloldali pártok győzelmére. Ma jelent meg Hindenburg marsall kiáltványa, amelyben védekezik a vádakkal szemben, mintha ő háborús tendenciákat vinne megválasztása esetén a német politikába.

— Nem vagyok az erőszak híve, — mondja a proklamáció — és nem vagyok elég fiatal ahhoz, hogy higgyek a dolgok hirtelen átalakulásában. A legyengült és meghasonlott német nemzetet sem a külső, sem a polgárháború nem válthatja meg. Ujra építeni a birodalmat csak hosszú, nyugodt és békés munkával lehet. Az alkotmány hű őrzője leszek és főtörökvésem lesz állami életünket megtisztítani azoktól, akik üzletet csinálnak a politikából.

Hindenburg jelölése körül természetesen erős politikai viharok vannak. Loebe, a Reichstag elnöke, egy gyűlésen kijelentette, hogy Hindenburg jelölése, aki azelőtt maga is visszautasította ezt a megtiszteltetést, a legnagyobb vakmerőség a hetvennyolc éves tiszteletreméltó agastyánnal szemben. A nagynevű embert nem lett volna szabad Ludendorff mintájára kitenni a politikai élet zavaros és miazmás leve-

a liberális körökben már napvilágra kerültek. A liberális pártban egyes pontok miatt elégedetlenség uralkodik és állítólag az elégedetlenkedők élén Marzescu igazságügyminiszter áll. Szó van arról, hogy Marzescu igazságügyminiszter a román husvétkor hosszabb megbeszélést fog folytatni a moldvai képviselőkkel, hogy az ő álláspontjukat megismerje ebben a kérdésben. Marzescu ugyanis, tudvalevőleg, moldvai származású.

gőjének. Marx proklamációjában többek között ezeket mondja:

„A német népnek egyetlen feladata van: mindenekelőtt vissza kell szereznie szabadságát. Ezt az utat megmutatja a német birodalom alkotmánya, amelyre az elnök esküt tesz. Tudom, hogy amikor vállaltam a súlyos feladatot, akkor nemcsak a legmagasabb méltóságot vállaltam, hanem a német köztársaság legsúlyosabb és legfelelősebb állását. A német népegység őrzője akarok lenni. Az idő, amelyben élünk, nemcsak a szenvedések ideje, hanem a nagyság korszaka is. A dolgozó emberek milliói készek arra, hogy új vezetőket ajándékozzanak meg bizalmukkal. Millió szívek lángolnak azért, hogy kijussanak a gondok hínárjából.“

Általában taktikai hibának tartják Hindenburg jelölését. A külföld feszült érdeklődéssel várja a választások eredményét és már hangok hallatszanak, amelyek szerint a szövetségesek nem fogják átnyújtani a leszerelésre vonatkozó jegyzéket mindaddig, amíg az elnökválasztást be nem fejezték. Hindenburg megválasztása esetén a német katonai leszerelés ellenőrzését nagyon meg fogják szigorítani. Londonban politikai körök nem hisznek Hindenburg megválasztásában.

Az új szesz-törvény részletei

Bratianu Vintila nyilatkozata a sajtónak

(Bucuresti-Bukarest, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltunk már arról, hogy a készülő új szesz-törvény nagy megdöbbenést keltett szeszipari körökben, mert előreláthatólag olyan intézkedéseket fog tartalmazni, amelyek alkalmasak arra, hogy a szeszipar termelését megbénítsák. Az új szesz-törvénnyel kapcsolatosan a pénzügyminiszter tegnap nyilatkozott a sajtónak.

— Az új szesz-törvény — mondta a pénzügyminiszter — egyesítése azoknak a különböző szeszipari törvényeknek, amelyek ma Romániában érvényben vannak és amelyek lényegesen különböznek egymástól. Így Beszarábiában, Erdélyben és a regátban is más a szesz termelésére és elosztására vonatkozó törvény. Az új szesz-törvénynek három része van: egy jogi, egy pénzügyi és egy szociális része. Ezután adatokkal bizonyította a pénzügyminiszter, hogy míg a külföldi államokban a háború utáni években csökkent a szesz-fogyasztás, addig Romániában lényegesen emelkedett.

— Egyesek — folytatta a pénzügyminiszter — a szesz állami monopolizálásáról beszéltek. Én nem látom a lehetőségét egy szesz-

monopólium megvalósításának, akkor, amikor a cél a fogyasztás csökkentése. Mert a szeszmonopólium azt jelentené, hogy az állam formálódna át szesztermelővé, ami semmiképpen sem segítené elő az antialkoholizmus céljait. Eppen azért szisztematikusan kívánjuk csökkenteni a szesztermelést, még pedig oly módon, hogy a gyáraktól háromévenként egy bizonyos kontingenst vonunk el. Ezzel egyidejűleg a tri ötven-hatvan fokos szesz árusítása helyett csak huszonöt százalékos szeszt szabad forgalomba hozni. Ami a gyárakat illeti, tizenkét év alatt automatikusan át fognak térni kizárólag export-szeszgyártásra, vagy más ipari termelésre.

A törvény életbelépése napján található összes szilvapálinka (tuika) előállító kazánokat meghagyjuk üzemben és két irányban támogatjuk és pedig desztillációs kooperációk létrehozásával, aminek révén egészségesebb és tisztább szeszt fogunk produkálni, másrészt pedig gyümölcs-indusztrializáló szövetkezetek megmentésével.

— Iparengedély háromféle lesz: Higiénikus italok, huszonöt fokig terjedő és huszonötötől ötven fokig terjedő italok árusítására jogosító.

A zsidó diáksegélyezés problémái

Írta: Dr. Löwy Ferenc

Egyre sürűbben és egyre hangosabban jönnek a külföldre szorult erdély-bánati zsidó egyetemi hallgatók segélyt kérő levelei, a pénzforrások pedig egyre gyöngébben bocsátják a várva várt pénzesélyt a beiratkozás és a vizsgák előtt álló külföldi diákjaink. A cluj diáksegélyező bizottság hála és elismerésre méltó módon igyekszik vállalt nehéz feladatának megfelelni, de ha a nagyközönség nem támogatja munkájában, úgy minden igyekezete meddő marad. A zsidó diáksegélyezés nagyfontosságú zsidó ügy, melyet nem szabad tétlenül vagy közönyösen nézni, hiszen a jövő zsidó intelligenciájáról van szó!

Nem akarunk itt fájó sebeket fölszaggatni, nem keressük most az okokat, miért kellett diákjainknak külföldi egyetemre menni, sőt erősen hisszük, hogy ez áldatlan állapot, mely nemcsak nekünk zsidóknak okoz nagy költségkülönbséget, hanem éppen nem csekély összegeket visz ki hazánkból a külföldre, előbbutóbb meg fog szűnni. Tény azonban, hogy ezidőszert diákjaink mégis csak a külföldre szorultak és hogy még sem hagyhatjuk el őket pályájuk közepén. Segélyezni kell őket, de bizonyos rendszert kell ez ügybe vinni. Nagy summákat áldozott e célra az elmúlt években az erdély-bánati zsidóság, de nem mindig ért célta vele. Talán mégsem egészen helyes, hogy boldog-boldogtalan előbb kimegy valamely külföldi egyetemre, aztán kéri, várja hazulról a segélyt? A háború előtti korban is századok óta jártak különböző hitű és nemzetiségű ifjak külföldi egyetemre, amikor a hazai egyetemeken mindenki zavartalanul végezhetett tanulmányait. De előbb megfolyamodták, megkapták a stipendiumot, azután indultak külföldi tanulmányra. Most, amikor a zsidó ifjuság tulnyomó része nem folytathat egyetemi tanulmányokat, a diáksegélyező bizottságnak előzetesen kellene megbírálni, hogy a kellő anyagi erő nélküli tanulók közül kik a legalkalmasabbak arra, hogy a köz támogatásával kezdjenek egyetemi vagy más főiskolai tanulmányokat. Ezeket nagyobb támogatásban kellene részesíteni, viszont az egyéni vállalkozásokat, a meg nem felelőket nem szabadna kisebb-nagyobb segélyekkel olyan utra vezetni, mely nem hoz részükre eredményt. Ezzel kapcsolatban a segélyben részesülő diákoktól a bizottság joggal elvárhatná, hogy hitelesen bizonyítsák, hogy tanulmányaikat tényleg folytatják-e, az előírt vizsgákat a rendes időben leteszik-e, mert csak komoly és szorgalmas diákok méltók a segítségre. Ezt is intézményesen kellene rendezni. Háború előtti időben külföldön a segélyt élvező diákkal nyilatkozatot irattak alá, hogy mihelyt abban a helyzetben lesz, az élvezett segélyt tetszés szerinti időben és módon visszafizeti a segítő-egyesületnek. Ezt mi is megtehetnők és bizonyára az ilyen segélyt élvezők közül kerülnének ki idővel a segítő-egyesület legbuzgóbb tagjai és támogatói és sokkal méltóbb volna a főiskolai hallgatókhoz, ha a segélyt kezdettől fogva csak kölcsönnek, illetve becületbeli tartozásnak tekinthetnék.

Van azonban a diáksegélyezésnek egy fájó pontja, amit nem szívesen teszünk szóvá, de amit elhallgatni nem szabad. Külföldre szorult diákjaink segélyt kérő irásaikban a zsidó szívre apellálnak. Apellálunk mi is viszont az ő zsidó szívükre, mert e zsidó pénzzel támogatott ifjak egyrésze — tisztelet a kivételnek! — teljesen zsidótlán életet folytat. Súlyos vád és mindenki csak örülne, ha azt tényekkel cáfolnák meg. Egyes zsidó menzákról olyan hírek kerülnék forgalomba, hogy ha annak csak egy csekély része is való, úgy vallásos zsidó ember egy banival sem támogathat ilyen vallástalan intézményt. Lehet valaki nagytehetségű és reményekre jogosító diák anélkül, hogy zsidó testvérei segítségéért ne sértse, bántsa, ami zsidó. Elvégre éppen elég ellenségünk van a zsidóságon kívül is és nem okvetlenül szükséges, hogy saját pénzünkért neveljünk olyan ifjakat, kik egész életükkel, minden cselekedetükkel megcsufolják mindazt, ami a zsidóknak szent. Nem volna szabad a zsidóság jámborabb részét elidegeníteni a diáksegélyezés ügyétől azért, mert egyes zsidó diákok megfelelnek arról, hogy mivel tartoznak az őket testvérileg segítő zsidó-

ságnak. A központi bizottságnak és az egyes egyetemeken levő erdély-bánati ifjusági egyesületeknek szíves figyelmébe ajánljuk e dolgokat azon reményben, hogy ezen tapintatosan és célravezetően tudnak és akarnak is segíteni.

Meg kell még említeni, hogy orthodox hitestvéreink — tisztelet a kivételnek — elvből nem segítik a külföldre szorult zsidó egyetemi hallgatókat, bár a segélyezettek 80 százaléka orthodox szülők gyermeke. Ez sincs rendben. Az orthodox hittestvérek cselekedjenek legjobb belátásuk szerint, amihez csorbitatlan joguk van, de akkor nem szabad a szerintük más hitfeleket képező többi zsidók segélyét igénybe venni. Vigyázzon a diáksegélyező egyesület, nehogy itt is a régi megbocsáthatatlan hibába essék, amiről a néhai jogsegélyező irodánk zengett nemrég különös éneket. Hagyjuk az orthodoxokat békében, ne akarjuk őket folyton

A bolgár belügyminiszter nyilatkozik az Uj Keletnek a bulgáriai kommunista veszedelemről

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

(Szófia, április 10.) A régi királyi palotában székel a belügyminisztérium. Még Battenberg Sándor, Bulgária első fejedelme lakta az egyszerű, szerény villát, amely sokkal inkább illik be valami jómódu kereskedő hajlékának, mint királyi laknak. Szűk lépcsők vezetnek fel a miniszter előszobájába, az embert minden különösebb formalitás nélkül engedik a miniszter városházájába, semmiféle óvintézkedésnek nyomát sem látni. Az előszobában néhány vidéki rendőrkapitány várakozik, hogy a miniszternek referáljon, aki a kommunisták elleni akciók szálait maga tartja kezében.

Rouseff miniszter déleceg alakján azonnal meglátszik a katona. Szája, amely feltűnően erős, rögtön elárulja az energiát. Nyílt homloka, bátor tekintete azt az érzést kelti az emberben, hogy ez a katona nem fél senkitől és semmitől. Es bizonyos foku elszántság és bátorság kell ahhoz, hogy valaki ma Bulgária belügyminisztere legyen, amikor a kommunisták annyira aláaknázták mindent.

Megkérem a miniszter urat, legyen szíves nyilatkozni a kommunista elleni harcról, a macedón forradalmi szervezetekről és a kisebbségi kérdéssel. Rouseff készséggel áll rendelkezésünkre:

Sztambulinszky politikája

— A kommunista párt — mondja — a Sztambulinszky-kormány védelme és támogatása folytán június 9-ike előtt nagyon erős volt. Az agrárius uralom maga is bolsevizálódott. Sztambulinszky több ízben kijelentette, hogy ő utána a kommunisták kerülnek uralomra. Hozzánk mesterségesen plántálták át a kommunizmust, mert Bulgária közgazdasági helyzete nem volt kedvező talaj a számára. A birtokok parcellálódása, a családi tűzhely és a hazaszeretet, de maga a bolgár jellem, amely nehezen befolyásolható, amely szereti a rendet és a társadalmi békét, mindez komoly gátja a kommunizmusnak. Június 9-ike után a kommunisták erőfeszítéseket tettek, hogy az agráriusokkal egyesüljenek és zavarokat támasztott a múlt év szeptemberében az ország egyes vidékein. Ezeket azonban hamarosan elnyomtuk és a kommunizmusra olyan csapást mértünk, amelyet minden erőfeszítés dacára sem tudott kiheverni. Minthogy újabb felkelést támasztani nem tudott, a brigandagehoz folyamodott, elszigetelt gyilkosságokhoz, a hatóságok képviselői ellen intézett merényletekhez, olyan cselekedetekhez, amelyekkel a népet és a hatóságokat akarta terrorizálni és meg akarta mutatni a lakosságnak, hogy a mai kormányzat alatt az élet lehetetlen.

Rouseff a bolgár jellemre épít

— A gonosztevő bandák zsoldjában állnak a kommunisták és az agráriusok és közönséges gonosztevők. Rendes fizetéseken felül a kommunista párt az elkövetett merényletek után prémiumot fizet. Általában az egységes front (ezalatt a kommunisták és az agráriusok egységes frontja értendő. A szerk.) a rendelkezésre álló anyagi eszközökkel elősegíti a bünteteket Bulgáriában, ahol pedig ezek, leszámítva az egységes front által elkövetetteket, a normális mértéken alul vannak. A hatóságok erőfeszítéseinek és a bolgár jellemnek köszönhető, hogy rend és nyugalom tekintetében a

boldogítani, ne akarjunk mindig egyedül lenni velük, legyünk csak önérzetesek és következtetéseket: ahogy ők bánnak velünk, ugyanugy bánjunk mi is velük. Mindenben, még a diáksegélyben is. Talán így — ki-ki elveinek teljes fentartásával — jobban megértenők egymást.

Mindezek szem előtt tartásával most mégis csak azon kell lennünk, hogy mielőbb megadjuk a várva várt segítséget, mert a nyári szemeszterre be kell fizetni a tandíjat, még pedig a külföldieknek a legtöbb helyen a fölemelt tandíjat és fölemelt vizsgadíjakat. Eközben nem hagyhatjuk cserben az idegenben különben is nagy küzdelemmel tanuló diákjainkat. Előbb adjunk és egyelőre mostan válogatás nélkül adjunk és sürgősen adjunk. Azután a jövőben meghányjuk-vetjük a módozatokat, hiszen ez fontos zsidó közügy, mit sem közönyösen, sem könnyelműen nem kezelhetünk.

legjobban organizált államokkal vagyunk egy szinten. A közbiztonság tökéletes és nem lehet szó zavarokról. Akik bizonytalanságról beszélnek Bulgáriában, rosszakarattal vannak eltelve irántunk. A hatóságok erélyes intézkedései folytán az egységes front által elkövetett büntetéseik vége felé közeledünk. Azok az eredmények, amelyeket a kommunista párt zavarok támasztása körül elért, azoknak a kimeríthetetlen anyagi forrásoknak tulajdonítható, amelyek felett rendelkezik és amelyek Oroszországból és máshonnan jönnek. A szerb határ mentén elkövetett merényletek — a bolgár emigránsok merényletei — a kommunista és agrárius emigránsok tettei, akik Jugoszláviában telepedtek le a mi határunk közelében és akik fel vannak fegyverkezve és betöréseiket nyíltan készítik elő. Azt akarjuk hinni, hogy ezekről a jugoszláv kormány nem tud semmit, noha az emigránsok a mi tudomásunk szerint fel vannak fegyverezve, ki vannak képezve, át lépik a határt és ha visszaverjük őket, visszavonulnak jugoszláv területre mindenki szemeláttára és tudtával.

A macedón forradalmárok akciója

— Legutóbb az emigránsok között konfliktus tört ki és ha a szerb lapoknak híhetünk, a konfliktus oka az volt, hogy tudni akarták, kinek a zsoldjában is állanak: a szerb kormányban-e, vagy a kommunistákban?

— Ma az egységes front már erősen hanyatlóban van, tönkre van verve és mi üldözünk a maradványait. Noha Moszkvában és másutt azt hiszik, hogy a lefegyverzett és a reakényszerített kegyetlen és igazságtalan béke által megaláztat Bulgária a bolsevizmus számára kedvező talaj, a bolgár nép, amely egészséges és tudatában a civilizált világnak tartozó kötelezettségével, meg fog birkózni a bolsevista veszedelemmel.

— Ami a macedón forradalmi szervezetet illeti, egy ilyen tényleg létezik Macedónia belsejében. Létezéséről azokból a kiáltványokból veszünk tudomást, amelyet Macedónia belsejéből intéz a külföldi sajtóhoz és az egész világ emberbaráti intézményeihez. Mi a görög és szerb sajtóból tudjuk forradalmi működését. Ez az organizáció céljaul Macedónia függetlenségének a kivívását tűzte ki és a macedonok denacionalizálásának a megakadályozását. Azt kéri, hogy Macedónia legyen a macedonoké és csak annyit kér, hogy azon országok határain belül, ahová ma is tartozik, autonómiát kapjon.

A kisebbségek békében élnek

— A kisebbségek helyzetére vonatkozóan a következő a válaszom: Bulgária mindig a szabadság földje volt. Egyetlen idegen sem panaszkodhatik, hogy rosszul bántak vele Bulgáriában. Még néhány török, aki Törökországba vándorolt, visszajött Bulgáriába. Sem a törvények, sem a bolgár nép elfogása nem tesz különbséget a nemzetiségek között, nálunk nincsenek sértett állampolgárok. A kisebbségeknek, ideértve a görög kisebbségeket is, a legteljesebb a szabadságuk, békében élnek és fejlődnek. Azok a görög családok, akik a görögök propagandája következtében elhagyják az országot, könnyes szemekkel távoznak és minden ingóságukat magukkal viszik. Nem mondhatom, sajnos, ugyanezt a külföldi bolgár kisebbségekről. Öt millió lakos mellett Bulgáriában 4—500.000 bolgár menekült özlötte el az országot azokról a területekről, ame-

lyeket a békes Bulgária tele gyonyonkat elvesztés kán állanak. Térséget ébresztene a keresztényi érnetes terheket dái annak a reket ért. Szerény gitség nélkül B hogy menekültj dos államok bol tanulni nem tud

Bulgária nag niszter szavaiból a kommunista v részt a szinte m kültek ennek a roppant gondoka akaratát mi sem zon szavai, aki rus adósságait a fizeti: a győztes Azonban az a fé görög szomszédj minden igyekeze szédok csak nem nincsen egyéb célja és dolgozni, kihe dás szenvedte se szág mégis talpra

A zsidó v

2
Hatósági eljárás

(Cluj-Kolozsv dósítójától.)

A van Marczy Gy lyen, a környéké vallásos ember mert nem érdek nemzetisége irán ják Marczy Gy ilyen módon ny Mindez azon lát abban, hogy szemizmusban Most a zsidó hu Marczy ur a pes recek rakott a főle táblát akasz dók vallásos érzé nyolása nagy es rendőri közbelép táblát.

Amikor a zsi mita kereskedőt, különös módon mogatását, a zav getőzött, hogy neki a plakátot. ségre vontak, irá minősíti Marczyn

Marczy Gyula meg vallásos érzé

— Az ország

Noszin Mór ország vezetésére az egyes biztosokat nevezte Katona: Erzmann Ernő, Tasnád: dr. Béla, Hidalmás: W Salamon Simon, Ip mond, Kézdivásárh József, Nagyvárad szopor: ifj. Weisz berg József, Csi Balázstelke: Ábra Hochstaedt Márkus Hábermann Fülöp, dr. Bürger orvos, G várhegy: Grünwald Margitta: Fuchs D Lajos, Maroshévíz: Isák dr., Medgyes Czódik József, Cs Tóvis: Sándor Józ

* Oradea-Ma

ket felvesz és rekl nagyváradai képviselő emléktér) Parcul E

egyesülni ve-
és következe-
nk, ugyanugy
n, még a diák-
elvéinek teljes
enők egymást,
sával most mé-
y mielőbb meg-
mert a nyári
díjat, még pe-
helyen a föl-
gadjakat. Év-
az idegenben
anuló diákjain-
ostan válogatás
nk. Azután a
módozatokat,
mit sem közö-
kezelhetünk.

**Keletnek
61**

vagyunk egy
kéletes és nem
zonytalanságról
arattal vannak
rlyes intézke-
lalt elkövetett
Azok az ered-
a párt zavarok
k a kimerithe-
onitható, ame-
ek Oroszország-
rő határ men-
a bolgár emig-
mista és agrá-
Jugoszláviában
elében és akik
bréseiket nyil-
ni, hogy ezek-
semmit, noha
nk szerint fel-
épezve. Átlépik
t, visszavonul-
ki szemelattára

Márok akciója

zött konfliktus
hetünk, a kon-
arták, kinek a
ányában-e, vagy

már erősen ha-
mi üldözzük a
és másutt azt
reakényszerített
lta megalkozott
edvező talaj, a
adatában a civi-
gével, meg fog

lmí szervezetet
edónia belsejé-
yokból veszünk
ejéből intéz a
megakadályo-
gyen a mace-
azon országok
ik, autonómiát

békében élnek
matkozóan a kö-
g a szabadság
panaszkozhatik,
n. Még néhány
visszajött Bul-
bolgár nép fel-
etiségek között,
ok. A kisebb-
eket is, a leg-
nek és fejlőd-
görögök pro-
az országot,
en ingóságukat
ajnos, ugyanezt
millió lakos
lgár menekült
ületekről, ame-

lyeket a békeszerződés szomszédainknak juttatott. Bulgária tele van menekültekkel, akik minden vagyonukat elvesztették és a kétségbeesés végső fokán állanak. Től közepén kikergetve házaikból, kétséget ébresztenek bennünk aziránt, létezik-e még a keresztényi érzés a világ civilizációjában; rettenetes terheket jelentenek a számunkra és élő példái annak a rettenetes pusztulásnak, amely bennünket ért. Szerény erejétől telhetőleg és minden segítség nélkül Bulgária meg tesz minden erőfeszítést, hogy menekülteit nyomorán enyhítsen. A szomszédos államok bolgár kisebbsége sem imádkozni, sem tanulni nem tud anyanyelvén.

Bulgária nagy tragédiája cseng ki a belügyminiszter szavaiból. Egyrészt a rettenetes erőfeszítés a kommunista veszedelemnek a leküzdésére, másrészt a szinte meztelenül menekülő bolgár menekültek ennek a támasz nélküli, szegény országnak roppant gondokat okoznak. És becületességét, jó akaratát mi sem bizonyítja jobban, mint Lord Curzon szavai, aki egy beszédében mondotta: „Háborus adósságait a hadviselő országok közül csak kettő fizeti: a győztes Anglia és a legyőzött Bulgária.” Azonban az a féktelen gyűlölet, amellyel különösen görög szomszédja viseltetik Bulgáriával szemben, minden igyekezetét szinte hiábavalóvá teszi. A szomszédok csak nem akarják elhinni, hogy Bulgáriának nincs egyéb célja, mint élni békében és nyugodtan és dolgozni, kiheverni a hat évig tartó háboruskodás szenvedte sebeket. Senki sem segíti és az ország mégis talpra áll, mert dolgozik.

Dr. Kovács Jenő.

A zsidó vallás kigunyolása — a kirakatokban

Hatósági eljárás indult a vallástgunyoló kereskedő ellen

(Cluj-Kolozsvár, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Elián-palotában van Marczy Gyula fűszerüzlete. Forgalmas helyen, a környéken sok zsidó lakik, leginkább vallásos emberek. Vallásosak és türelmesek, mert nem érdeklődnek a kereskedő vallása és nemzetisége iránt, hanem szorgalmasan látogatják Marczy Gyula boltját, akinek a vevőköre ilyen módon nyolcvan százalékban — zsidó.

Mindez azonban nem gátolja Marezy Gyulát abban, hogy időről-időre egy kis aktív antiszemitizmusban ne mutassa meg igaz képét. Most a zsidó husvét adott neki alkalmat erre. Marczy ur a peszacht megelőző pénteken pereceket rakott a kirakatokba és a perechalom fölé táblát akasztott שול פסח fölírással. A zsidók vallásos érzületének ez a vakmerő kigunyolása nagy csődületet hozott a bolt elé és rendőri közbelépésre a kereskedő bevonta a táblát.

Amikor a zsidók megkérdezték az antiszemita kereskedőt, hogy miért hálálja meg ilyen különös módon zsidó vevőközönségének a támogatását, a zavarba jött ember azzal mentegőzött, hogy Knöpfler pékmester küldötte neki a plakátot. Knöpfler, akit emiatt felelősségre vontak, írásos kijelentésben rágalomnak minősíti Marczynak ezt az állítását.

Marczy Gyula ellen hatósági eljárás indult meg vallásos érzés megsufolása címén.

Az országos sékelbiztos közleményei.
Noszén Mór országos sékelbiztos az ideai sékelakció vezetéseére az egyes községekben a következő sékelbiztosokat nevezte ki: Timisoara: Márton Zsigmond, Katona: Erzmán Ernő, Bánffyhungad: Salamon Ernő, Tasnád: dr. Fischer Lajos, Torda: Salamon Béla, Hidalmás: Weinberger Gizella, Backamadaras: Salamon Simon, Ipp és környéke: Braunstein Zsigmond, Kézdivásárhely: Vajna Izsó, Felsőzsuk: Pál József, Nagyvárad: dr. Markovits Ignác, Alsószopor: ifj. Weisz Vilmos, Ernőhályfalva: Rosenberg József, Csicsóholdvilág: Lengyel Jakab, Balázstelke: Ábrahám Vilmos, Sepsiszentgyörgy: Hochstaedt Márkus, Tenke: Müller Henrik, Ókrös: Hábermann Fülöp, Rév: dr. Timár Miksa, Bihar: dr. Bürger orvos, Galocás: Henrik Mayer, Gyergyóvárhegy: Grünwald József, Érszakácsi: Halmi Jenő, Margitta: Fuchs Dezső, Sárközujlak: Sichermann Lajos, Maroshéviz: Ujhelyi Dezső, Naszód: Stein Izsák dr., Medgyes: Incze Gyula, Felsősfalva: Czódik József, Csarnóháza: Silberstein Bernát, Tóvis: Sándor József, Hadad: dr. Glück Menyhért.

* **Oradea-Maren** hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintézt az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emléktér) Parcelul Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet).

Goodwin angol konzult elhelyezték Kolozsvárról Kovnoba helyezették át a kolozsvári angol konzult

(Cluj-Kolozsvár, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A brit birodalom kolozsvári konzultját Mr. Charles Goodwin, aki öt év óta vezette a konzulátust, Kolozsvárról elhelyezték Litvánia fővárosába, Kovnoba, ahol ezentul ő fogja vezetni az angol konzulátust.

Goodwin konzullal a legszimpatikusabb diplomáciai egyéniségek egyike távozik Erdély fővárosából. A konzul megértő igazi európeér volt, aki a Palesztinába való zsidó kivándorlás ügyekben mindig is a legnagyobb szívélyességgel és előzékenységgel támogatta a Palesztina-hivatalt. A zsidó ügyeket rokonszenvvel kísérte és emlékezetes még az erdélyrészi első konferencián tartott beszéde. Azóta is mindig igénybe lehetett venni támogatását az olyan ügyekben, amelyek az erdélyi zsidóknak Palesztinában való elhelyezésére irányultak.

Az angol konzul utódját még nem nevezték ki Kolozsvárra. Az új konzul megérkezéséig az ügyeket Gilmoore helyettes konzul fogja ellátni.

Nagy parasztpárti kampány készül Erdélyben

(Bukarest, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt végrehajtóbizottságának határozata értelmében dr. Lupu, Raduceanu és Bárdos, a parasztpárt ismert vezető emberei a husvétünnep után Erdélybe utaznak, hogy a parasztpárt érdekében nagy propagandát fejtsenek ki.

Ugyancsak nagy propaganda kifejtését határozta el a nemzeti párt, amely már husvét folyamán több népgyűlést rendez Erdélyben, különösen az Averescu-párt ellen fognak erős kampányt indítani.

A francia kormányválság még nem oldódott meg Briand tárgyal de Monzie szenátorral. A szocialisták Painlevét akarják kormányelnökül

(Páris, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia kormányalakításra vonatkozólag eddig az a vélemény tartotta magát, hogy Herriot újra megbízást kap a kormány megalakítására. Doumergue elnök magához kérte a szenátus és a kamara elnökeit és velük hosszasan tárgyalt a válságról. Politikai körökben azt beszélték, hogy amennyiben Herriot nem vállalná a kabinet megalakítását, Briand lesz az utóda. Briand most már meg is kapta a megbízást és hosszasan tárgyalt de Monzievel, aki azt javasolta neki, hogy a bankjegyforgalom

rendezéséig alakítson ideiglenes kormányt, amelynek egyetlen feladata a jegyforgalom emeléséről szóló törvényjavaslat elkészítése és a szenátus és a kamara által való elfogadtatása. Briand jelentést tett a tanácskozásokról az elnöknek. Néhány szocialista radikális képviselő ismét kísérletezett Painlevét befolyásolni, hogy hagyjon föl vonakodásával és vállalja a kormányalakítást. Rámutatnak arra, hogy az olyan kormány, amelynek Painlevé a feje és amelyben Herriot vállalná a pénzügyminiszterséget, a többségnél a legjobb fogadásra számíthatna.

Uj telefonvonalak nyílnak meg Jugoszlávia és Románia között

(Ujvidék, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jugoszláv és román postaügyi minisztériumok megbízottai a napokban konferenciát tartottak a két állam közötti telefonforgalomra vonatkozó egyezmény megállapítása ügyében. Eddig ugyanis csak egy telefonvonal volt Jugoszlávia és Románia között, a Belgrád—Zajcsar—Negotin—bukaresti vonal.

Az értekezlet határozata folytán a telefonforgalom a két állam között kibővül és két új telefonvonalat fognak megnyitni. Az első vonal iránya: Belgrád—Pancsova—Beckerek—Kikinda—Zombolya—Temesvár, a második pedig Belgrád—Pancsova—Versec—Temesvár.

Az első vonalat már május elsején forgalomba helyezik és egyelőre csak a következő városok használhatják: Belgrád, Pancsova, Beckerek, Kikinda,

Versec és Ujvidék. Beszélni lehet a következő romániai városokkal: Zombolya, Temesvár, Lugos, Karánsebes, Orsova és Turn-Severin. A másik vonalat csak akkor helyezik forgalomba, ha ez a vonal kevésnek bizonyulna a forgalom gyors lebonyolítására. Ha a fenti vajdasági városokon kívül más város is igénybe akarja venni a vonalat, akkor erre nézve kérvényt kell benyújtani a postaigazgatósághoz.

A telefonbeszélgetés díja az első zónán (Zombolya és Temesvár) 2:50 aranyfrank három percre. A második zónában (Arad, Lugos, Karánsebes) 3 aranyfrank, a harmadik zónában (Herkulesfürdő, Orsova, Turn-Severin) 3:50 aranyfrank, a negyedikben (Brassó, Kolozsvár, Nagyvárad) 4 aranyfrank. Telefon meghívás 1:50 aranyfrankba kerül.

A Lömaan Akko-akció új fejezete

(Cluj-Kolozsvár, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Weissburg Chaim most számolt be palesztinai utjának eredményéről az akció képviselőinek élénk részvételével. Jelentését és a megkötött szerződését, melyet az egyidejűleg kiosztott helyszínrajzi térképek illusztráltak, elfogadták és a következő határozatokat hozták:

1. Az „A” csoportbeli jegyzők — régi jegyzők — fenntarthatják eddigi jegyzéseiket dunamonténi 12 egyipt. font ár mellett, mely esetben május hó 10-ig dunamonténi 2 fontot kötelesek befizetni. Folyó évi október 1-től kezdődőleg pedig negyedévenként esedékes nyolc részletet dunamonténi 1 font erejéig kell befizetniük. Ezen első részletbe betudatják a febr. 15. részlet fejében teljesített befizetés. Jögában áll mindenkinek a jegyzéstől elállani, mely esetben befizetését lehetőleg minden levonás nélkül térítik vissza, később megállapítandó időben. Természetesen az eddigi jegyzési ívekben megállapított részletek ezzel hatályukat veszítik és mindenki tartozik a rendelkezésére bocsájtandó új jegyzési íveket aláírva beküldeni. Másokra való átruházás csakis e csoportbeli jegyző javára és a vezetőség hozzájárulása mellett eszközölhető. Ez a megkötöttség 1925. október 1-ig áll fenn.

2. Uj jegyzők — „B” csoportbeliek részére a dunamonténi ár 36 egyiptomi fontban állapították meg, melyből a jegyzéskor 6 font, ettől számított 30 napra 5 font, 60 napra 5 font, míg 1925. október 1-től kezdve nyolc egymásután következő negyedévi 2 és fél font részletben fizetendő ki. Ezidőszent e csoport részére 100 parcella á 3

dunam bocsájtatik eladásra. A jegyzés utolsó napja és az első részlet befizetésének végső terminusa május hó 10.

3. Jegyzéseket eszközölni, ugyszintén a parcellákat kiválasztani a következő uraknál lehet:

Arad: Szenes Henrik, Popper Béla. Brasov: Fährndrich Béla. Bistrita: Dr. Halberg Gyula. Caransebes: Donner Jenő és Pető Tibor. Deva: Dr. Szegő Ernő. Hateg: Lövy Lipót. Lugoj: Neumann Miksa. Marghita: Dr. Friedmann Hermann. Oradea-mare: Fährndrich Zoltán, dr. Markovits Ignác. Odorheiu: Dr. Kálmán József. Petroseni: Zisnovits Jenő. Sighetmarmatiei: Stern József, dr. Sternberg Aladár, Schwartz Selomo, Traubkatz Jenő. Satmar: Reiter Mór. Sibiu: Dr. Antal Sándor és Lukács Aladár főmérnök. Timisoara: Drechsler Gyula és Fuhrmann József. Targu-mures: Dr. Horvát Simon.

4. az „A” csoportbeli jegyzők számára minden zónából negyven százalékot tartott fenn a bizottság, melynek szétosztása ezután fog a delegátusok által eszközöltetni a különféle igények figyelembevételével. Ezen komplexumokba eső parcellák számaait rövidesen közölni fogják.

5. A „B” csoportbeli jegyzők részére fix parcellák bocsájtandó eladásra.

6. A helyszínrajzi térképeket rövidesen mindazon delegátusoknak megküldik, akik azt eddig át nem vették. A Lömaan Akko bizottság az Uj Kelet mai számához melléklí Cur Salomnak madártávlati képét. A tengeremléki utvonal két km, a várost közepén hosszában átszelő sugárút 3 km hosszú.

Meg kell menteni a máramarosi zsidóságot

Miből él a máramarosi zsidóság

Ki mérgezi meg pálinkával a népet? Hadd legyen néhány szó az uzsoráról is. Egy nap étlapja, mely már évek óta egyforma

(Alsórona, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Eddigi beszámolóinkban legfőbb törekvésünk az volt, hogy a máramarosi zsidóság belső életéhez szolgáltassunk néhány jellemző adatot s ezeken keresztül igyekezzünk meglátni mindennapi életének nagy problémáit. Már is megállapíthatjuk, hogy a máramarosi zsidóság életének két döntő tényezője van: a „párosze” (a kereset, a munka) s ez irányítja külső életét és a rebbe: ez uralja lelki megnyilatkozásait. Az első annál súlyosabb jelentőségű, minél kevesebb van belőle: annál nehezebb ugyanis a zsidó tömegek életlehetősége. A másik pedig, a rebbe uralma — ez a specialisan zsidó klerikális — annál lényegesebben befolyásolja a zsidó életet: minél több van belőle. E két malomkő között őrlik fel a máramarosi zsidóság. S ennek a két, egymáson fekvő malomkőnek hajtóereje az a gazdasági helyzet, mely az egész Máramarost pusztulásra ítéli. De bennünk most nem az általános problémák érdeknek, hanem ezen belül: a zsidó tömegek élete.

Egy kis statisztikai felvonulás

A zsidóság Máramarosban egy tömegben él s igen sok falu lakosságának zömét teszi ki. Ez egyben azt jelenti, hogy a gazdasági életnek minden rétegeződését megtaláljuk Máramarosban, kezdve a juhokat őrző havasi pásztortól, a földművesen, napszámoson, gyári munkáson, kis falusi szatócsos, kisiparoson át a városi kereskedőig és a gyárosig. Sőt, — az állampolgárok egyenjogúságának szent elve alapján — még az állami hivatalos stánumokba is jutott zsidó: tán két jegyző van, egynéhány segédjegyző, sőt Visón a rendőr, Cracunesti pedig a levélhordó is zsidó. Akadt ezenkívül is egy adóhivatali tisztviselő is, egy Rotschild nevű, kinek esete különben hű izelítője a zsidó tisztviselő sorsának. Egy hatvanezer főt meghaladó zsidó tömeg köztisztviselő kitermelése tehát ez.

De hadd vegyük kezünkbe az iskolás könyv megállapítását: nézzük csak közelebbről meg, hogy miképpen helyezkedik el a különböző gazdasági rétegekben a zsidóság. Az ilyen iskolás közfelfogás persze az, hogy a zsidó lakosság foglalkozása: a pálinkakimérés és a seftelés. Ez a felfogás azután mindenben érvényesül, különösen — ha a zsidó adójának megállapításáról van szó. De erről majd később. Ezzel szemben hadd állítsunk mi egy kis statisztikát össze. A számok nem szoktak nagyon szórakoztatni, de legfőbb ideje, hogy végre magunk is megvilágítsuk a zsidóság elhelyezkedésének kérdését.

Néhány boszódés szám

Havasmezőn száztíz zsidó család közül ötvennek főfoglalkozása a földművelés, mintegy 25—30 család él kizárólag napszámos munkából, ha ugyan ebből meg lehet élni. Nyolc malmos van, tiz-tizenöt „luftmensch” s legfeljebb 15 kereskedő.

Ruszkován a zsidó lakosság fele napszámos, erdőmunkás. Itt a zsidó a szellér és szokásban van, hogy a román és ruthén parasztok adják ki részre a földet és a zsidó műveli meg másnak a földjét, mert bizony neki nem jutott.

Felsővisón a lakosság fele erdőmunkás és tegyük is hozzá: munkanélküli erdőmunkás, mert a kitermelés szünetel, a fűrészek állnak. Kabolacsárdán az egész falu lakossága zsidó: földművelők és nagyrészt marhahajcsárok, mert Csehszlovákiával nagy marhahivitel bonyolít le egy nagy részvénytársaság.

Felsőrona egyike a legszegényebb máramarosi községeknek. Százhusz zsidó család közül csak nyolcnak van üzlete, a többi napszámos, földműves és iparos.

Alsórona kilencven zsidó családja között két licenc van, alig öt kereskedő, a többi szegény falusi gazda, napszámos.

Teljesen hű képét adja a zsidóság elhelyezkedésének Cracunesti, ahol 3 licenc zsidó van, öt szatócs és — kétszáz napszámos család.

Ezek a bocksói Klotild-gyárban dolgoztak, amíg a határ el nem zárta a gyárat a munkásoktól, vagy a munkásokat a gyártól. Érdekes, hogy Cracunesti (Karácsonyfalva) zsidóságának jelentős részét amerikai rokonok támogatják.

Berbestin száz családra 4 licenc esik, Barsana ugyancsak négy zsidó licencsel bír.

De folytathatnók ezt a statisztikát faluról-falura menve. A helyzet szinte mindenütt ugyanaz. A lakosságnak legfeljebb tíz százaléka él üzletből, a többi földműves, napszámos, kisiparos. Természetesen a napszámos fogalma itt egész más és ezek közé tartoznak az úgynevezett luftmenschek is, akik alkalmi munkából és alkalmi keresetből tartják el magukat.

A lakosság legnagyobb része: erdőmunkás és tegyük hozzá, messze földön ismert nagy-szerű erdőmunkás. És a fűrészek legjobb munkásanyaga a máramarosi zsidó. Illetve csak volt, — ismételjük, mert ma munkanélküli, éhező tömeg.

Igen nagy számban vannak zsidó földművesek s állattenyésztők. Sajnos, Máramarosban a földművelés nem jelent egyebet, mint borzalmas harcot a mostoha, sovány, terméketlen földdel. A havasokon a zsidó maga kaszálja le a szénát és maga tenyészti az állatot és pedig mintás szorgalommal. Minden kis zsidó ház mellett kert van s gyakran ez a kis kert látja el hosszú hónapokon át az egész családot. A kert az asszony birodalma. Minden kis talpalatnyi helyet kihasználják, még az ágyak közötti kis lábnyi ut köze is káposztával van bevetve.

Mi van az uzsorával?

Nos, valamikor volt a Máramarosban uzsorás zsidó is. Pénzt adtak annak a falusi parasztnak, kinek a bank nem adott volna. És ezen az uzsorás pénzen vett a paraszta földet magának, s ez az uzsoráspénz tette most a megváltozott viszonyok során, a háború idején viszonylagosan gazdaggá. Ennek a pénznek bizony magas volt a kamata, magasabb, mint a bankból adott pénznek. De aki kapta: boldog volt, mert ez volt az egyedüli módja, hogy földhöz jusson, aki pedig adta, mindig számításba kellett vegye, hogy a kiadott pénzt bizony sokszor nem kaphatta vissza. Ne vitatkozzunk afelett, hogy ez helytelen gazdasági berendezkedés volt, úgy az uzsorát vevő, mint az adó szempontjából. A lényeg az, hogy ez a helyzet megváltozott. Oh, nem az uzsora szűnt meg, hanem a zsidó uzsora. A megváltozott viszonyok urrá tették a parasztot, s ha még olyan igénytelen és szomorú urasság is ez, első következménye az volt, hogy a régi adósságok fizetését beszüntették, viszont a törvényes behajtás lehetőségét kihasználni épen az ügy természete miatt nem lehet.

Ezer lej után egy hétre 15—25 lej kamat

Ezzel szemben újra erősebb, sőt erősebb, mint bármikor is volt: az uzsora. Az uzsorás, a pénzt adó, a magas kamatokat szedő uzsorás azonban most a paraszta. S aki uzsora pénzt kénytelen felvenni: a zsidóság, első sorban a zsidó kereskedő. Persze az első ellenvetés erre az, hogy az így felvett pénzzel azután busás hasznú üzleteket csinál. Dehogyan is. Ebből az uzsorapénzből fizeti az adóját, melynek súlyát százszorososan érzi, ebből a pénzből építi az iskolát, hol gyermekének szombaton kellene írni, s ahol azt tanítják, hogy ő mérgezi meg pálinkával a népet, ezen a pénzen látja el külön „máramarosi adóval” hussal és lisztel a csendőrlényeket...

Oh, ezt még hosszan lehetne folytatni. A lényeg azonban az, hogy a gazdaságilag tönkretent, vagy még helyesebben tönkretett zsidóságot még valamennyire azok az uzsorakölcsönök tartják fenn, melyet immár teljesen kiépített rendszerességgel a parasztnak adnak ki.

A paraszta uzsorának már megvannak a maga „usance”-ai. Alaptétel ezer lej, melynek heti kamata 15—25 lej, aszerint, hogy ki veszi fel: olyan zsidó, ki azelőtt gazdag volt, vagy annak

számított, vagy olyan, aki a múltban sem volt gazdag. Ez átlagos kamat tehát ötven-nyolcvan százalék; no meg annak a köztudatba ment bélyege: hogy a zsidó az uzsorás, a zsidó az, aki súlyos kamatra pénzt kiadja, a zsidó az, aki a népet kiszípolozza.

Ehhálálra ítélve

Aki már látott valaha éhínséget, annak nem kell külön kalauz Máramarosban. Aki már ismeri a szemek különös fényét, az arc ölmos sápadtságát, a lomha járást: az tudja azonnal: mi történik Máramarosban.

A zsidó lakosság hatvan százaléka foglalkozás nélkül áll. Azt nem mondhatjuk, hogy „elvesztette” a kenyérét, mert bizony kenyere még annak sincs, akinek foglalkozása volna is. A lakosság legnagyobb része egyedül „mamaligából” él. Eddig egy kis tej is jutott hozzá, de a mostani helyzet arra kényszeríti a zsidót, hogy ha tehene van, azt is adja el... mielőtt adóban elveszik, vagy pedig az egy tehene után már „tejtermelőnek” nyilvánítták, természetesen megfelelő adóttételek kirovása szempontjából.

A kenyér tehát a zsidó lakosság 80 százaléka előtt teljesen ismeretlen fogalom. Berbesti községben nagy összeget ígértünk, ha egy darab kenyér tudnánk kapni... Nem volt az egész községben egy zsidó, ki kenyérrel tudott volna adni...

Nincs kenyér, nincs hus

A máramarosi zsidó lakosság már a múltban sem élt hussal. A hus a szombat kiváltása volt. De ez is csak volt, mert ma már szombatra sem juthat hushoz. Nem is csoda. Egy kiló közönséges kóser marhahus ára 32—35 lej. A nem kóser húsért csak husz lej kell fizetni; „hatósági személyeknek” igen sok közönséges (bíró, esküdt, bakter, stb.) tiz-tizenkét lej, a csendőröknek, a hivatalos és nem hivatalos tartozékaikkal: három-öt lej. Amennyivel olcsóbb a hus az utóbbi kategóriák számára, a különbözetet persze a zsidónak kell megfizetni. Illetve meg kell fizetni annak, aki esetleg hushoz jut, azt, hogy más zsidó nem tud hozzájutni még szombaton se, még ünnepen se.

És ugyanaz a helyzet a kenyérről is, mely ma már péntek este is: málé csupán. Barchesz, kukoricalisztből. De azért az áldás felette épp olyan meleg, olyan bensőséges, mintha hóféhér lisztből készült omlós kalács felett mondanák el. Mert ennek a népek lelki ereje van, belső élete, mellyel egyelőre még állja a harcot. Izzó szemekkel, halálra vált arccal, sorvadó testtel: övé a lélek igaz tápláléka: a Tóra, melytől még az éhség sem kergetheti el. Ez az a táplálék, mely nem változik, mely mindennappal több és táplálóbb.

De a másik: a test tápláléka, ime így fogyatkozik, így lesz egyre kevesebb. Így válik a mindennapi kenyér szombati málévá, a szombati hus mindennapos málévá, vagy krumplivá... De ez sem sokáig... Már a máléra, már a krumplira se igen telik... A test összeroppan, hiába egy ilyen néplelek nagy ága...

Segítség!

Ha meg akarjuk menteni a zsidóságot Máramarosban, sietnünk kell. Ha meg akarjuk menteni a gyerekeket, kiket halálra ítélte a sors, nincs időnk tétovázni. Az erdélyi és bánági zsidóságnak meg kell mutatni, hogy van benne testvéri, van benne emberi érzés. És ha egyebet nem is: fogjunk össze, hogy legalább a mindennapi máléja meglegyen Máramarosban minden zsidónak, legalább minden gyermeknek, ha üres máléval bár jölközt, de emberré legyen. Emberré és zsidóvá, mert ez két fogalom sehol se esik oly messze, mint abban a közigazgatási egységben, mit hivatalosan Máramarosnak neveznek.

Székely Béla

Ha mérési kivitelű fa-, vas- vagy réz-butort, zongorát akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse SZÉKELY ÉS RÉTI ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt, asztalosok turnuszszékeiteket legolcsóbban itt szerzhetik be

Április 1-től május 1-ig országos sékelakció

Az Uj Kelet szerkesztésének díjazása 240 Ft. Az Uj Kelet me...

Kolozs

A mo... cionális... ünnepi h...

Szer... 5685 Nis... Pozsach 7... 1925 apr...

sulyt ad... egybe fo... a kongre... joggal, a... tettek. De... oknál fog... akkói vá... kibontako... építésre... sárolva, a... vagy több... hatalmas... hogy egy... pal a véte... szorosára... földéremel... lesztinában... városépítés... és ezer er... belékapcs... amikor ily... tető akció... nagyon is... hogy ki te... minimalis... zsidó népp... ugy hívják... Erdély zs... téssel indu... Nemzeti Sz... állandó öss... tokkal, a... napokban... számolni. T... szervezetek... ban, hogy... most is me... sági szerve... Aviva- és... ketten végi... utcákat és... a sékelért... arról, hog... meghaladta... akár nő, m... Az előjelek... zsidó, aki... tegyen és... ság lesz a... sem fognak

Lapu... peszachi ür... 18-án jelen... Felh...

A zsidó nép... legfényesebb... évezredek... más népek... világraszóló... nyitásával sa... szolgálja az e... rájának ügyét... szegényekzeve... rika és Euró... férfakkal egy... építése érdeké

Pale...

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kolozsváron megkezdődött a sékelakció

A modern zsidóság körében immár tradicionálissá vált az a berendezkedés, hogy peszach ünnepi hetében megindul a sékelakció. A zsidó nép első szabadságharcának és nemzeti öntudatra ébredésének évfordulóján házról-házra és ajtóról-ajtóra járnak, az új zsidó reneszánsz apostolai, hogy mostani újjáéledésünk szimbolumát, a sékelt, a zsidó államalapítás fejedőjét, minden zsidónak kikézbessék. Az ideai sékelakciónak a szokottnál is nagyobb

sulyt ad az a körülmény, hogy ez évben újra egybe fog ülni a cionista világkongresszus és a kongresszusra csak azok birnak választói joggal, akik a sékelkötelezettségüknek eleget tettek. De Erdély zsidóságát még egy speciális oknál fogva is közelről érinti a sékelügy. Az akkói városépítő-akció teljes erővel halad a kibontakozás és a megvalósulás felé. A városépítésre szánt nagyszerű terület meg van vásárolva, azok akik már eleve lekötötték egy vagy több parcellát a maguk számára, már is hatalmas üzleti hasznot könyvelhetnek el, mint-hogy egy-egy parcella ára, alig néhány nappal a vétel perfektuálása után, már is háromszorosára szokott az eredeti vételárnak. Ez a földáremelkedés állandó tendenciát mutat Palesztinában és bizonyos az is, hogy az akkói városépítés munkálataiba és lehetőségeibe ezer és ezer erdélyi zsidó egzisztencia fog tudni belékapcsolódni. De az is természetes, hogy amikor ilyen nagyszerű reményekkel kecsegtető akcióba való belékapcsolódásról van szó, nagyon is sulyosan tekintetbe fog jönni az, hogy ki teljesítette a legáltalánosabb és legminimálisabb kötelességét Palesztinával és a zsidó néppel szemben. Ezt a kötelességet pedig úgy hívják, hogy sékel. Mindezek tudatában Erdély zsidó lakta területein fokozott erőfeszítéssel indult meg a sékelek beszedése. A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári központi irodája állandó összeköttetésben van a vidéki csoportokkal, ahonnan a jelentések a legközelebbi napokban már pozitív eredményről fognak beszámolni. Természetes, hogy a kolozsvári zsidó szervezetek mindent megtesznek abban az irányban, hogy a beszolgáltatott sékelek számában most is megtartsa a vezető szerepet. Az ifjúsági szervezetek és első sorban a kolozsvári Aviva- és Barisszia-csoportok tagjai, ketten-ketten végigjárják a pontos rajonokba osztott utcákat és minden zsidó házba bekopogtatnak a sékelért. Eddig még nem érkezett jelentés arról, hogy egyetlen kolozsvári zsidó is, aki meghaladta a 17 éves életkort, akár férfi, akár nő, megtagadta volna a sékel kiváltását. Az előjelekből ítélve nem lesz olyan kolozsvári zsidó, aki a sékelkötelezettségének eleget ne tegyen és hacsak elég kitartás és céltudatosság lesz a vidéki helyicsoportokban, akkor ők sem fognak elmaradni Kolozsvár példájától.

— Lapunk legközelebbi száma a második peszachi ünnepek miatt szombaton, április 18-án jelenik meg.

— Felhívás Erdély zsidó asszonyaihoz. A zsidó nép ép e napokban élte át renesszánszának legfényesebb óráit. A zsidó alkotó szellem, amely évezredekken keresztül, mint vendég teremtette meg más népek műhelyeiben a tudomány és technika világraszóló alkotásait, a jeruzsálemi egyetem megnyitásával saját otthonába költözött, hogy tovább szolgálja az egész emberiség haladásának és kultúrájának ügyét. Mi cluji zsidó asszonyok már régóta szegyenkezve éreztük tétlenségünk sulyát, Mig Amerika és Európa többi országaiban a zsidó nők a férfakkal egysorban dolgoznak a zsidó otthon felépítése érdekében, addig mi csak érdeknélküli szem-

Autókatasztrófa áldozata lett a Hitler-puccs egyik főszereplője

(Berlin, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pöhner, volt müncheni rendőrfőnököt, akit a Hitler-puccsért fogságra itéltek, tegnap szabadon bocsátották. Pöhner családjával haza akart utazni, utközben azonban az autót baleset érte. Pöhner halálosan megsérült, kórházba szállították, ahol néhány óra múlva kiszvenedett.

Tavasszal száz chalucot soroznak Máramarosban

(Bucuresti—Bukarest, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltunk arról, hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyszabású ankétet rendezett a máramarososi zsidóság helyzetének megismerésére. Az ankét során szomorú megállapítást nyert az a rettenetes helyzet, melyben a máramarososi zsidóság szenved, valósággal halálra ítélve a szerencsétlen gazdasági helyzet következtében.

A Szövetség vezetősége elhatározta, hogy nagyszabású akciót indít a máramarososi zsidóság megmentésére és minden rendelkezésére álló eszközzel lehetővé fogja tenni, hogy a máramarososi zsidóság problémáját, amely nemcsak átmeneti jelentőségű, megoldja.

A máramarososi ankét vezetője Székely Béla, ki az Uj Kelet hasábjain cikksorozatban számolt be tapasztalatairól, pár napon át Bukarestben tartózkodott s ottani illetékes körökkel tárgyalt a máramarososi zsidóság problémájáról. Ezeknek a tárgyalásoknak már meg is van az első komoly eredménye. A chalucok világszervezetének, a Merkas Hechalucnak romániai

léléli vagyunk e heroikus munkának. További tét lenségünk azonban bün önmagunkkal és gyermekeinkkel szemben. Ezt tudva, be akarunk vonni minden erdélyi zsidó asszonyt, szegényt és gazdagot egyaránt, népünk nagy ügyének szolgálatába. E célra megindít ottuk szép sikerrel Clujot a hólabdarendszerű teadélutánok rendezését, amelyek az egyes nagyobb megterhelése nélkül jelentékeny összegeket juttathatnak az épülő országnak. Ennek a nagyszerű munkának az egész országgrészben való megszervezésére és továbbfejlesztésére hívunk fel minden erdélyi zsidó nőt. Hálózunk be a hólabdateákkal egész országgrészünket és a kis áldozatokból nagy eredmények fognak kisarjadni. A szervezés kérdéseiben felvilágosítással szolgálnak: Molnár Jenőné Cluj, Str. Mico 28. és Dr. Kelemen Rezsóné Dézsma-u. 2.

— Okolicsányi előtt kihirdették az előzetes letartóztatást. Budapestről jelentik: Tegnapelőtt Vogl rendőrkapitány kihallgatta Okolicsányit, aki megmaradt azon állításánál, hogy Pötör átadta az ékszerket neki. Vogl kapitány kihirdette előtte az előzetes letartóztatását. Okolicsányit ma átkisérlik az ügyészségre. Okolicsányiné husvétkor felkereste a börtönben urát és sirva tett neki szemrehányást a Pötörrel való barátságért. Szemére hányta, hogy gyermekeit nem viheti ki az utcára, mert az emberek ujjal mutatnak reá!

— Ha kiszabadulsz, külföldre kell menned, — zokogta az asszony.

Okolicsányi egykedvűen azt válaszolta feleségének, hogy nem fog soha kiszabadulni és nincs már semmi értelme életének.

— Testvérek egymás között. Sulyos testi-sértésért vonta felelőségre a kolozsvári törvényszék Cánta Miklós sólyomkői (Kolozsmegye) gazdálkodót, aki édes testvérét karácsony előtt néhány nappal, valami nézeteltérésből kifolyólag, egy hatalmas doronggal úgy megütötte, hogy testvérének, Cánta Györgynek balkarja eltört. A járásbírósg januárban tartott tárgyalásán a verekedő gazdát tizenöt-napi elzárásra ítélte. A törvényszék méltányolva azt, hogy a verekedéskor mindketten ittasok voltak, nyolc napra szállította le a büntetést.

— A bodogi ásványkutakat a lakosok kapják meg kihasználásra. Bukarestből jelentik: A sepsiszentgyörgyi polgármester Bukarestben tartózkodik és tárgyalásokat folytat a belügyminiszterrel abban az irányban, hogy a bodogi ásványvíztelepeket a község lakóinak adják át kihasználás végett. A bodogi ásványkutakat egy részvénytársaság tartja a kezében, amely Matild-ásványvíz néven hozza a kutakból nyert vizet forgalomba. Ez régi sérelme a bodogi lakosoknak, mert ezáltal egy lényeges jövedelemtől esnek el és a sok panaszra határozta el a prefektus az intervenciót.

megbizottáival folytatott megbeszélések eredményeképpen a romániai chaluc-farmok vezetője, G. Borpal kijelentette, hogy hajlandók Máramarosból még a tavasz folyamán legalább száz chalucot és chalucát a telepekre felvenni. Ezáltal lehetővé válna, hogy a máramarososi zsidó ifjuságnak legjobb része megfelelően felkészüljön a Palesztina-munkára és mint chaluc kivehesse a részét az országépítés nagy munkájából.

A jelentkezők közül maga a Merkas Hechaluc választja ki azokat, kiket méltóknak ítél arra, hogy chalucok, illetve chalucák lehessenek. Ebből a célból a legrovidebb időn belül a chaluc-központ egyik vezetője Máramarosba utazik, hogy ott a chaluc-sorozást kereszttül vigye. Kívánatosnak látszik, hogy azok, akik a most felveendő száz chaluc között akarnak lenni, a helyi Palesztina-bizottságoknál jelentkezzenek. A felvételhez legalább a már betöltött tizenhét év szükséges. Azok, akik már eddig is földmiveléssel foglalkoztak és valamely mesterséget is tudnak, a sorozásnál előnyben részesülnek.

— Eljegyzés. Indig Erzsikét Cluj eljegyezte Goldberger Miksa Cluj. (Minden külön értesítés helyett.)

Indig Tinikét Cluj eljegyezte Blau Leo Budapest. (Minden külön értesítés helyett.)

— Bucsuéstély dr. Giurgiu János tiszteletére. A kolozsvári ügyvédi kar egyik szimpatikus és népszerű tagja, dr. Giurgiu János, Bukarestbe teszi át irodáját. Tiszteletére szombaton este bucuvacsorát tartottak a Newyork éttermében, ahol meleg szavakban ünnepelték a temperamentumos kitűnő ügyvédet. Felolvasták Micsa Pompeius, a Tábla elnökének barátságos hangu levelét, amelyben a távozó ügyvédre, mint a jogvédők mintaképéről emlékezik meg. A vendégek sorában ott volt Manescu Juon, a büntetőtanács elnöke, Bartha Ignác ügyvéd, Nicolau Eugen katonai ügyész, Vasile és Agir publicisták, Cseke Vince közjegyző. Bartha Ignác, a magyar kisebbségek nevében köszönte meg Giurgiunak eddigi működését, a derék ügyvédnek, aki jó román, de aki mindig odaállott a gyöngék mellé és az igazak oldalára. A román színeszek nevében Mihalescu Braila köszönt el meleg szavakban dr. Giurgiu-tól, aki a Kolozsvárt felépítendő ügyvédi székhez javára tizezer lejes alapítványt tett.

— Szerencsés kimenetelű baleset. Könnyen végzetessé váló baleset történt tegnap este hat órakor a kolozsvári főtéren. A Szent Mihály templomban fényes esküvő volt ugyanis és a násznépet hosszú kocsisor várta a templom előtt, főleg magánfogatok. Mikor a Wesselényi-utca felé megindult a menet, az ifju párt vivő díszes fogat tüzesszerű lovai megbokrosodtak egy szembejövő autóbustól és elragadták a kocsit. A kocsiiban ülő fehérruhás koszorúslányok közül az egyik, egy 9—10 éves leányka, valahogyan fejfel bukott ki a fogatból a Schultz-féle virágkereskedés előtt és ajultan terült el a kőkockákon. A lakodalmas nép és a korzó közönsége pillanatok alatt futott össze. Az ajult, halálsápadt kislányt bevitték a virágüzletbe, ahol az egyik sétáló orvos élesztgetni kezdte. Jó félórai kísérletezés után a kislány magához tért és ekkor tünt ki, hogy az ijedtségen és könnyű homlokhorzsoláson kívül más baja nem történt. Szerencsére a kislány az esésnél oldalt buzott ki a kocsiból, különben menthetetlenül halálra gázolták volna a fiatal pár kocsija után robogó lakodalmas fogatok.

* A zsidó tudományos irodalom az Uj Kelet könyvostálya könyvesportjában. Martin Buber: Zsidóság és az emberiség. Achad Haam: Nietzscheanizmus és zsidóság. Max Brod: Zsidóság és kereszténység viszonya. Gilbermann: Zsidó kultúra és modern világnézet. Lukács Zoltán: Szemelvények a Talmudból. 5 könyv ára 50 lej (és portó). Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

ultban sem volt ötven-nyolcvan öztudatba ment brás, a zsidó az, adja, a zsidó az,

Ehhalálra ítélve

seget, annak nem ban. Aki már is, az arc ólmos az tudja azonnal:

zázaléka foglalkozhatjuk, hogy „elbizony kenyere alkotása volna is. egyedül „mamali- is jutott hozzá, de eríti a zsidót, hogy ... mielőtt adó- egy tehene után tják, természeté- ása szempontjából. kosság 80 száza- fogalom. Berbesti tünk, ha egy da- ... Nem volt az ki kenyeret tudott

kenyér, nincs has

sság már a mult- a szombat kivált- t, mert ma már oz. Nem is csoda. rhaás ára 32—35 k husz lejt kell ek“ igen sok köz- stb.) tiz-tizenkét alos és nem hiva- t lejt. Amennyi- kategóriák számára, ónak kell megfi- i annak, aki eset- nás zsidó nem tud e, még ünnepe se. kenyérral is, mely é csupán. Barchesz, z áldás felette épp es, mintha hófehér es felett mondanák ki ereje van, belső állja a harcot. Izzó l, sorvado testtel: a Tóra, melytől i el. Ez az a táp- mely mindennappal

pláléka, ime így kevesebb. Így válik ati málévá, a szom- , vagy krumplivá... a máléra, már a A test összeroppan, gy ága...

Segítség!

i a zsidóságot Mára- Ha meg akarjuk halálra ítélte a sors, erdélyi és bánági mi, hogy van benne tri érzés. Es ha ssze, hogy legalább legyen Máramaros- bb minden gyermek, kottan, de emberré , mert ez két foga- ssze, mint abban a t hivatalosan Mára-

Székely Béla

var- vagy róz-
ngorát
 helyre és tekintse
 RETI
 SZV.-TÁRS. butortermék,
 csőben itt szerethetik be

Palesztinai kirándulásra rubák tisztítása nagyban folyik Czinknél, Cluj

KÖZGAZDASÁG

Demonstratív felvonulásra készülnek a bukaresti kereskedők

(Bucuresi-Bukarest, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az üzletbérletek meghosszabbítása ügyében legutóbb vasárnap délelőtt tartottak a bukaresti kereskedők gyűlést a Dacia nagytermében, amelyen azok a kereskedők is nagyszámban jelentek meg, akik saját helyiségeikben folytatják üzleteiket, hogy megjelenésükkel bizonyosságot tegyenek arról a szolidaritásról, amellyel az üzletbérlet iránt érznek.

A gyűlés újból elkeseredett hangulatban tárgyalta a kormány kereskedelemellenes politikáját, de súlyos kifakadások hangzottak el azok ellen a kereskedők ellen is, akik a most folyó küzdelemből önző okokból, vagy indolenciából nem veszik ki azt a részt, amelyet a kereskedő-szolidaritás megkövetel.

A csehszlovákiai textilipar nagyban exportál. Prágai jelentés szerint az üzemek hosszú időre el vannak látva rendelésekkel, minden fonóda teljes üzemmel dolgozik. A csehszlovákiai gyapjúipar nagyarányú exportüzleteket bonyolít le, különösen Németországba, ahol az árak lényegesen magasabbak, mint bárhol. A pénzügyi kevésbé befolyásolta az üzemek termelését, sőt a Németországgal szemben eddig szokásban lévő harmincnapos fizetési határidőt is hatvan napra bővítették ki. — A gyapjúipar helyzete már nem váltotta be a hozzáfűzött várakozásokat és így a legtöbb gyár ma már megrendelések hiányában üzemredukciókat visz keresztül. — A selyemipar foglalkoztatása kielégítő, azonban a horribilis luxusadó következtében vevőknek száma erősen megfogyatkozott, úgyhogy több gyár teljesen beszüntette oly cikkek gyártását, melyek luxusadó alá esnek. Ennek tulajdonítható, hogy a legutóbbi prágai mintavásáron Csehszlovákia selyemipara korántsem vonult fel oly mértékben, mint az előző években.

Összeomlott a legnagyobb csehszlovák cukorkoncern. Prágából jelentik: A csehszlovák gazdasági körök élénken foglalkoztatja a köztársaság legnagyobb koncernjének, az u. n. Baca-koncernnek az összeomlása, amelynek banktörtései meghaladják a 75 millió koronát. Bukásról egyelőre nem lehet beszélni, mert a koncern épületei és berendezései óriási értékeket képviselnek, a helyzet azonban rövidesen a koncern likvidálására fog vezetni, sőt ez már nagyrészt meg is kezdődött. Így például a pohrlici gyárat és a hozzátartozó birtokokat a gödingi cukorgyárnak ajánlották fel, a kisebb gyárak nagyjából pedig a cseh néppárt gazdasági szervezeteinek.

A CFR tarifaemelés. Bukarestből jelentik: Közölte már az Uj Kelet, hogy a minisztertanács felhatalmazása alapján a CFR vezérigazgatósága május elsején 30 százalékos tarifaemelést léptet életbe. Az erre vonatkozó felhatalmazást a Monitorul Oficial vasárnapi száma közli. Eszerint a 30 százalékos tarifaemelés generális, vagyis úgy a személy, mint az áru szállításra kiterjed. A minisztertanács felhatalmazta továbbá a vezérigazgatóságot, hogy a tarifaemelést azokra a magánvasutakra is kiterjessze, amelyek a CFR. kezelésében állnak.

Speciális tőzsdebírótság devizaperekre. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi miniszter helybenhagyta a tőzsdeválasztmány javaslatát külön tőzsdebírótság megalakítására, devizaperekben való bíráskodásra. Az új tőzsdebírótság működési köre kiterjed mindenféle valuta és devizaperekre akár szállításból, akár pedig egyéb üzletből származtak.

A nagyiparosok és munkaadók közgyűlése. Jelentették már, hogy a nagyiparosok és munkaadók szövetsége április 16-án délután 3 órakor tartja meg évi rendes közgyűlést a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara nagytermében. A közgyűlés tárgysorozatában az évi jelentésen kívül szerepel az új vezetőség megválasztása, az újról munkaprogram megállapítása és az alapszabályok egyes részeinek módosítása.

Román-jugoszláv vasuti egyezmény. Varsóból jelentik: Lengyelország és az S. H. S. királyság között létrejött a vasuti konvenció. Egyidejűleg elhatározták, hogy a jugoszláv delegáció a szintén Varsóban időző román delegációval is megkötöti a vasuti egyezményt.

Ezután ismételt adatokkal bizonyították, hogy a háztulajdonosok legnagyobb részével nem lehet megállapodást kötni az üzletbérletekre vonatkozólag, mert olyan túlzott követelésekkel állnak elő, amelyeket a jelenlegi gazdasági viszonyok mellett nem tudnak teljesíteni. Tekintettel arra, hogy több ízben hangzott el olyan kormánynyilatkozat, amely szerint azok a kereskedők, akik nem tudnak bérletükre vonatkozólag megállapodást létesíteni, elemezhető kisebbségben vannak, — elhatározták, hogy április 23-án, Szentgyörgy napján, demonstratív felvonulást rendeznek, hogy ily módon is tudomására adják a kormánynak, hogy sokkal nagyobb azoknak a kereskedőknek a száma, akik az üzletbérletek meg nem hosszabbítása folytán az utcára kerülnek, mint ahogy a kormány hiszi.

A mai valutapiac

A mai napon rendkívül megszállardult a devizapiac. Élénk kereslet mellett mindenben nagy ár-emelkedések. Az árfolyamok a következők: Osztrák shilling 31.40—31.50, magyar korona 320—325, cseh korona 6.68—6.72, francia frank 11.75—11.80, svájci frank 43.55—43.65, dollár 225.00—226.00, angol font 1070—1075, olasz lira 9.30—9.35

Devizapiac április 14-én:

Bukarest. Devizák: Páris 11.80, Berlin —, London 1082, Newyork 226.00, Róma 9.38 Zürich 43.80, Bécs 31.00, Prága 6.65.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123.39—123.89, Amsterdam 206.75—206.75, Newyork 517.50—517.75, London 2475.00—2476.00, Páris 2675.00—2660.00, Milánó 21.25—21.25, Prága 1535.00—1535.00, Budapest 72.00—72.00, Belgrád 835.00—835.00, Bukarest 235.00—235.00, Varsó 99.75—99.75, Bécs 72.83—72.83.

Párisi tőzsde: Bukarest 905.

Forgalomba került Erdély legkitűnőbb kristály-

A KÁSZONI

DÁN

ÁSVÁNYVIZ

Kászon hegységnek leggyógyosabb, leghatékonyabb ásványvize.

Szerencsés vegyi összetételénél fogva (dr. Hankó vegyelemzése) könnyű, nem puffasztó (hipotóniás). Nem tartalmaz szódabikarbonátból akkora mennyiséget, mely a gyomor savát közömbösítené, sőt a gyomornedvek elválasztására serkentőleg hat. E nagyszerű tulajdonságánál fogva lazas betegeknek, vérértégenyeknek, labdadozóknak, fejlődőben levőknek legkiválóbb élvezeti vize. Gyomor és bélrendszeri esetekben a hirtelen lépésnél kitűnő hatása. Vese és hólyag bántalmánál hatása csodálatra méltó. Gazdag lithium tartalmánál fogva a külföldi Salvador-vízre teljesen pótolja.

Mint szőlővíz nélkülözhetetlen, mert ize akár tisztán, akár gyümölcsösvevőkkel és szörpökkel, akár borral vegyítve elsőrendű, kellemes üdítő hatása és a bort nem színezi.

Páratlanul olcsó, olcsóbb bármely ásványvínál, olcsóbb a szódavínál is. Olcsóságánál fogva lehetővé válik, hogy tifusz vagy más fertőző betegségtől is megóvhassa magát. Próbálja meg!

Üdít, gyógyít, fiatalít!

Minden jobb üzletben kapható.
Forráskezelőség: Sft.-George
(Háromszék vm.)

SPORT

Románia intenzíven felvette a nemzetközi sportkapcsolatokat

Négy külföldi csapat vendégszereplése Romániában

A katolikus húsvéti ünnepeken nagyszabású nemzetközi mérkőzések voltak Erdély nagyobb városaiban. Kolozsvár a Kispesti AC-ot, N-várad a zágrábi Hasko-t, Szatmár a kassai Husosokat és Temesvár a bécsi Wackert látta vendégül.

Részletes eredmények vasárnap:

Kolozsvár. KAC—Victoria 2:0 (0:0). Biró Nagy Lajos. Óriási érdeklődés előzte meg a kispestiek itteni szereplését. A csapat be is váltotta a hozzáfűzött reményeket, nagyon szépen kombinál, a halvesor nagyszerűen kapcsol és szélsőre bázírozott lefutásaik kitűnőek. A vendégszerepléstől Övedy, Fatter és Raix váltak ki.

Nagyvárad. Hask—NAC 3:2 (1:1). Nemzetközi mérkőzés

Arad. AAC—TMTE 2:0 (1:0). ATE—Hakoah 5:0 (2:0).

Temesvár. TAC—Wacker 1:1 (1:0). A bécsi csapat több tartalékkal játszott, hogy másnap a Kinizsi ellen erősebben felállhasson.

Marosvásárhely. MCFR—KAC (Kolozsvár) 1:0 (1:0).

Petrozsény. CAMP—KKASE 1:0 (1:0).

Brassó. CFR—Ivria 2:2 (1:0). Unirea—(Temesvár)—BMTE 2:1 (0:1).

Szamosújvár. Sparta—KMTE 3:0 (2:0).

Nagyenyed. NTK—Solvay 5:1 (1:0).

Hétfő

Kolozsvár. KAC—Universitatea 2:0 (1:0). Biró Jakobi Ernő. A KAC második mérkőzése egy cseppel sem maradt az előző mögött. Sőt sokkal változatosabb volt annál. Az Universitatea csatársora váratlanul szépen dolgozott, eredményt azonban nem tudtak elérni részint lassúságuk, részint egyesek önző játéka miatt. Guga tulságosan elhanyagolta Deutsch Simit. RMSE—Haggibbor 3:1 (1:0). A Haggibbor egyes játékosainak indolenciája miatt ismét súlyos vereséget szenvedett. Elérkezettnek látjuk az időt arra, hogy az „urakat“ végkép kitessékelyk a csapatból. Kiváncsiak vagyunk, hogy mivel indokolja most Braun meg Pollák a vereséget? Most is fenyegető kifejezések hangzottak el?

Marosvásárhely. MSE—KAC 2:1 (2:1).

Brassó. Unirea—Brasovia 1:0 (0:0).

Székelyudvarhely. Hargita—Coltea 2:1 (0:0).

Nagyvárad. Hask—Törekvés 1:0 (1:0). Nemzetközi mérkőzés.

Arad. TMTE—ATE 1:0 (0:0), AAC—Hakoah 4:0 (1:0).

Temesvár. Wacker—Kinizsi 2:1 (1:1). A Wacker hétfőn teljes első csapatával szerepelt. Gyönyörű mérkőzés Wagner (Bécs) bíráskodása mellett. Arad—Temesvár ifj. válogatott 2:2 (1:1).

Sparta

(volt Sugár & Deutsch) — az összes

sporteikkek

szaküzlet. — Cluj, C. Victoriei 5.

Külföldi eredmények:

Budapest. Vasárnap. FTC—MTK 2:1 (0:1). Biró: Gerő. Negyvenezer ember nézte végig a derbyt, amely váratlanul az FTC javára dőlt el. UTE—DFC (Prága) 2:2 (0:2). Az újpestiek több tartalékkal szerepeltek és ennek ellenére jól megállították helyüket. Hétfőn. MTK—DFC 3:1 (2:1). Az MTK Orth helyén Opatával játszott.

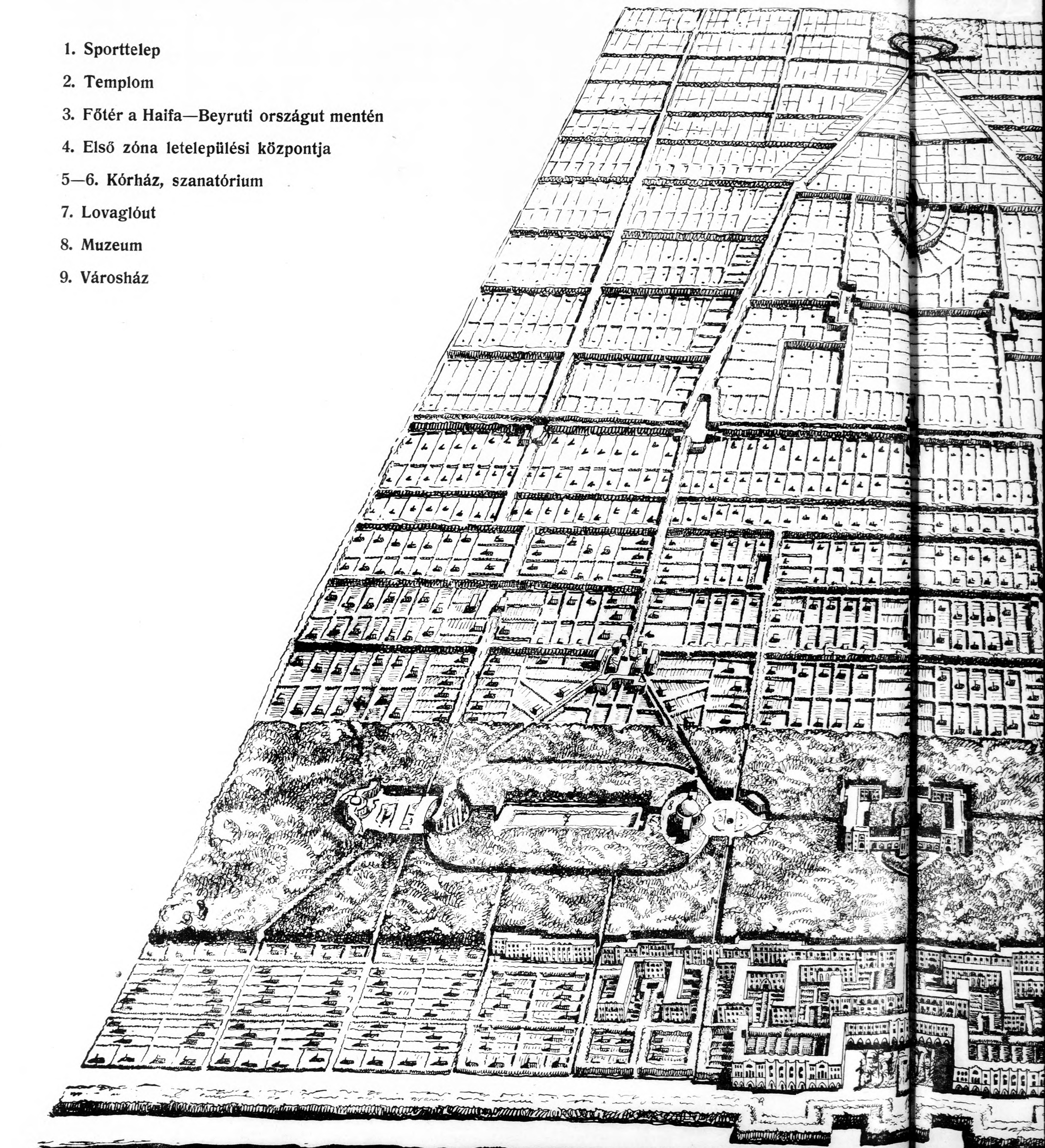
Prága. Sparta—Rapid 5:1. A bécsi bajnokcsapat súlyos veresége meglepetés. Slavia—CAFK 3:1. Bajnoki. Vrsvice—Hamilton (angol csapat) 3:0. Hétfőn. Sparta—UTE 1:0 (1:0). Az UTE az utazástól fáradtan állott ki s ennek ellenére respektábilis eredményt ért el.

Fogad ragyogni fog, mint a nap-sugár,

Ha Farmodont fogkrémet használsz Aladár.

Az építendő „Cúr-Sálóm” város

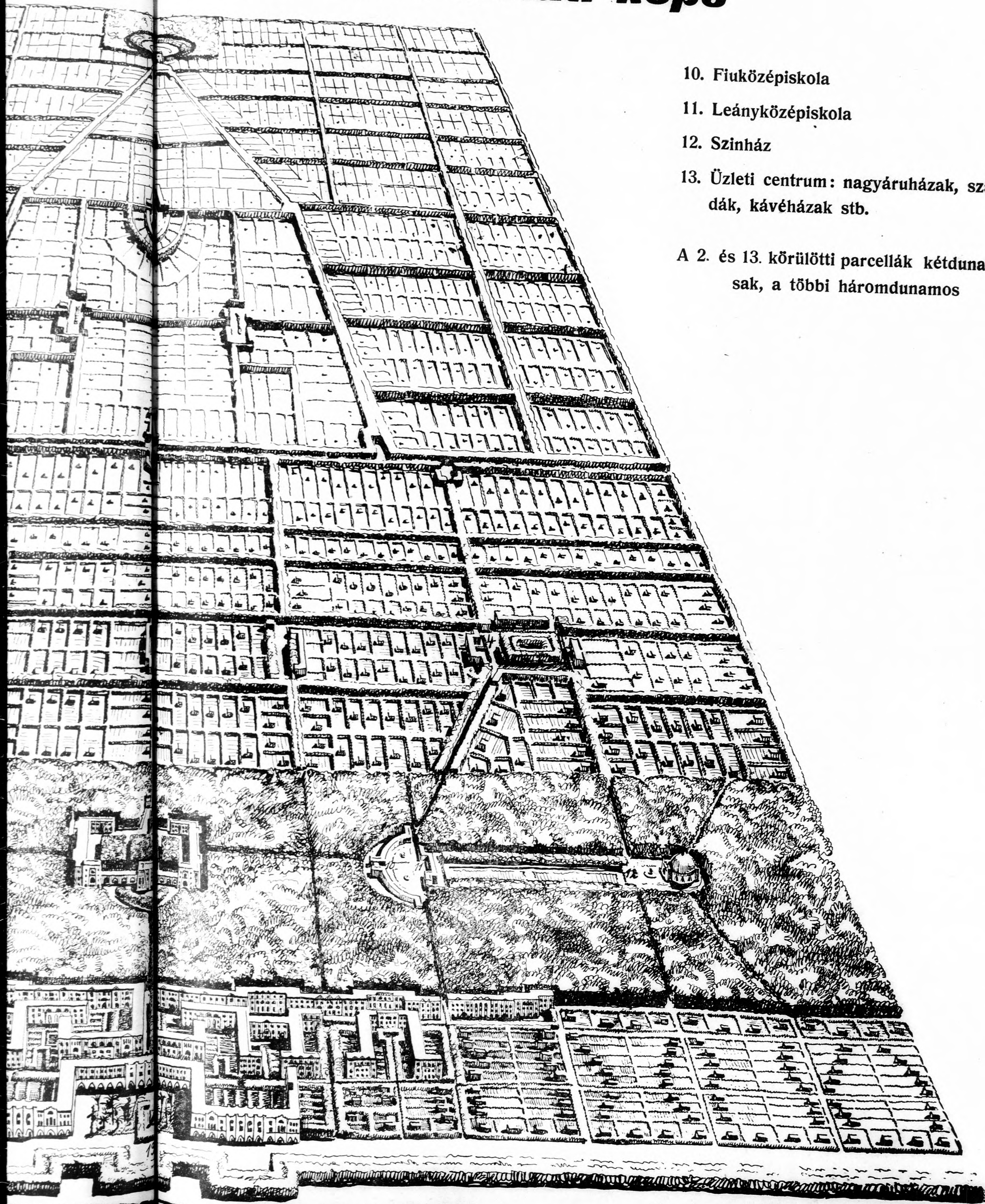
1. Sporttelep
2. Templom
3. Főtér a Haifa—Beyruti országút mentén
4. Első zóna letelepülési központja
- 5—6. Kórház, szanatórium
7. Lovaglótut
8. Múzeum
9. Városház

בין חיים ובין עכו: קבוץ שרנסילבניה: פרספקטיבה

27/IV/25
שרנסילבניה
1925

Sálomváros madártávlati képe

10. Fiuközépiskola

11. Leányközépiskola

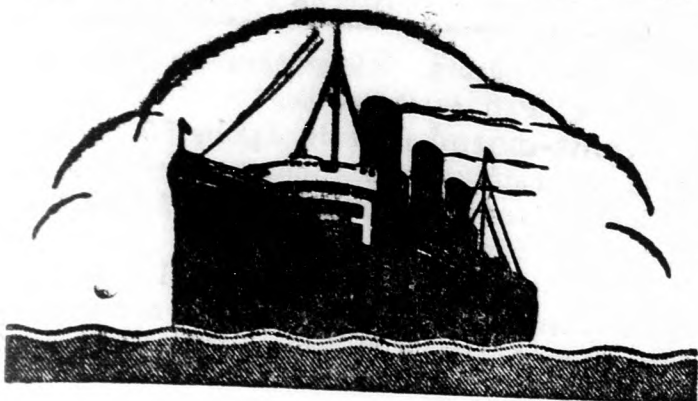
12. Színház

13. Üzleti centrum: nagyáruházak, szállodák, kávéházak stb.

A 2. és 13. körülötti parcellák kétdunamosak, a többi háromdunamos

חכנית ההתיישבות של מישור החוף בין חיפה ובין עכו

27/11/25
Kovács
1925

**Hamburg--Amerika
Linie** United American Lines

Rendes és közvetlen járatok:
**Hamburg, Cherbourg,
Bologna, Southamptonból**
Canada,
Délamerika—Észak-
amerika, Cuba, Mexiko,
Keletázsia és Nyugat-
indiába

Felvilágosításokat mindentör ad
a romániai vezérképviselőt:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara. Strada Mercy No 2. — Telefon 16-58,
valamint fiókjai: Bukarest, Calea Grivitei No 183,
Cernanji, Str. Regina Maria 9,
Arad, Str. Eminescu 12,
Lloyd 3184 Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5.

Sürgőnyolm: Lazarovitz.

**Zsák
Ponyva**

Mindennemű célokra
legelőnyösebben beszerezhető

Albala Izsó
Timisoara

Piata Traian No 2

Mindenhol csak

eredeli

CZELL-sört

és

LUTHER-sört

kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155

Főraktár

Ciment, Dnkász & Tsa cégnél

Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Telefon 12-29. „Rador“ No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Cal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel,
bélésárak és paplan nagyraktára.

**Zeiss
Busch
Rodenstock**

szemüveg - különlegességek

KUN MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szeriut
kaphatók

Kereskedők figgelmébe!

Tartós munkás- és gépész-ruhák,
valamint női és férfi fehérneműket,
saját gyártmányomat, jutányos áron ajánl

Hoffmann Ferencz
TOPLIŢA-ROMANA

Kíséréljen meg egy próba minta-csomagot!

Mégis csak legjobb a késnélküli

„RASOL IDEAL“

borotváló por
amely az ország legré-
gibb gyártmánya, mely
most ujonnan átprepa-
rálva, az arcot nem marja
és kellemes ha-
tást hagy utána.

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép csomagolásban. 5 kg vétel
franco lej 140—, kisebb mennyiségben lej 34—,
vidékre lej 45— kgkint. Óvakodjunk az ártal-
mas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ felirású valódi.

Reszling József fodrász

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Kérjen mindenütt szélén nyomott véd-
jeggyel ellátott — valódi

Toile Tarare A. G. B.-t

Utassítsa vissza az utánzatokat, amelyeknek szélén nem láthatók
az A. G. B. inicialék.

Rador 2467

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek
nagyruházába

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

**megérkeztek
a legujabb**

francia és angol
tavaszi kabát- costum-
és ruha-

divatujdonságok!

Telefon **4-79** Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3-... vastagabb betűve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseket díjazni előző fizetendő.

Kapott-e már ingyen sorsjegyet a Parisisen-áruházban? Huzás április 25-én.

Régóta fen álló detali fakeskedés forgalmas hely-n, Clujon, családírók miatt sürgősen eladó, kedvező fizetési feltételek mellett. Ajánlatokat „Csallád” jellege alatt a kiadóhivatalba ké-rünk.

Főkantor, zeneileg képzett, elsőrangú bariton hanggal, énekar kiképzésében és vezetésében járatos, 30 éves, nős, egy gyermekkel, megfelelő állást keres. Cim: Hermann Mayer, obarkantor, Suceava, Bucovina (Rumánien). 8779

Eladó egy szalagarnitura és egy szalontűör. Cim: Honvéd-utca 70., a. 3.

Kivándorlás miatt há ó, ebédli, disztárgyak eladók. Értekezni Apácai-ut 7 sz. alatt. 8868

Elsőrendű szakácsnöt keresek azonnali belépésre. Ajánlatokat „Turda” jellegére a kiadóba kérek. 8854.

Perfekt német gyors- és gépiíró, önálló levelező, elékező céghez jó fizetés-el felvétetik. Magyarul tudók előnyben. Ajánlatok „Biztos jövő” jellegére Lloyd Express Cluj, Str. Memorandului 24. küldendők. 8864

Utazó kosarakat és papirkosarakat kisebb vagy nagyobb tételben szállít minden na yságban jutányos árban Fussy Józsefcég, Turda. 8863

Jó megjelenésű 27 éves fiatalember rőfős, rövid és divatszokmában képzett, utazói, esetleg jobb alkalmazást keres. Ajánlatokat „Nagyismeretség” jellegére a kiadóba ké-r.

Eladó egy szalagarnitura és egy szalontűör. Cim: Honvéd-utca 70., a. 3.

Kivándorlás miatt há ó, ebédli, disztárgyak eladók. Értekezni Apácai-ut 7 sz. alatt. 8868

Elsőrendű szakácsnöt keresek azonnali belépésre. Ajánlatokat „Turda” jellegére a kiadóba kérek. 8854.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Krisztus. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Nincs előadás. Szombat: Nincs előadás. Vasárnap d. u. fél 4-kor: Három Grácia (Operette, 19-edszer, sorozat 167). Vasárnap este 8-kor: Éva (Operett-repriz, új betanulással és új szereposztással. Karácsonyi Ili fel-lépésével és Berna Sári vendégjátékával. Napi bérlet 104 szám B, sorozat 168)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szerda, április 15. Patt és Pattachon mint fényképészek. Nevettető filmbó-

Comunitatea Isr. Ortodoxa Autonomă din Cluj-

No. 193-921.

קאנקור

בייא געפערטיגטער געמיינדע זינד פארגענער שטעלען זאמארט צו בעוועטען: דא שטעללע איינעם פארציגליכען בעל תפילה ובעל קורא. 1. ירא שמים מרובים דעם געלעגענהייט געבאטען איזט זיך אויף שחיטה ובדוקה פראקסיס צו ער-ווערבען. שובים ווערדען בעפארצוגוט. 2. דא שטעללע איינעם דער צור בעקליידונג דיעוער שטעללע געאיינעט איזט אונד רומאניש שפרעכט. בעווערבער אונטער 35 יארען מאגען אדרע אפערטע ביו 15-טען מא' איינענדען אויף אדרעסעט: Comunitatea isr. orth. aut. Cluj Str. Dubailor 1 אפערטע דאבען צו ענטהאלטען דען נאכווייז איבער ביהודיען שטרענגערעליאזיען טאדעללאזיען לעבענסוואנדעל אונד ווירקאמקייט. נעכטט אנאבע דעם אלטערס אונד פאמיליענשטאנדעס. געהילט לויט פערמיינבארונג.

Cluj la 13. Aprile, 1925.

Löffler Secretar

Samoil Adler Presedinte.

hózat, 6 felvonásban. Főszerepben az ismert dán komikusok: Patt és Pattachon.

Uránia-mozgó. Szerda, április 15. A halál autója. Megható szenzációs bűnügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben az apacs szerepek alakítója: Makowszki Ilona.

Apollo-mozgó. Szerda, április 15. Istenek lánya. Szenzációs tündéri dráma 7 felvonásban. Főszerepben Anetta Kelermann.

* Megjelent az első jiddis regény magyar nyelven. A zsidó Balzac Mendele Moicher Szfurim humoros zsidó snorerregénye „A santa Fiske”. Ára 80 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

A simleul-silvaniei orth. izr. hitk. Előljárásgátóli 39-1925. ikt. sz.

Fürdő bérbeadási hirdetmény

Alulírott orth. izr. hitk. Előljárásgátóli ezennel köz-hírré teszi, hogy a tulajdonát képező ritualis für-dő s a hozzátartozó 14 fürdőkabinban elhelyezett ugyanannyi porcellán és beton kádak f. évi ápr. hó 20-án d. e. 11 órakor Simleul Silvanieiben, az izr. iskola nagytermében sárt írásbeli ajánlat útján, 5 évi időtartamra, azaz f. évi május hó 1-től 1930-ik év április 30-ig terjedő időre bérbe fog adni.

Bánatpénz a felajánlott egy évi bérösszegnek 10%-a, mely összeg az ajánlathoz készpénzben, vagy megfelelő értékpapirban csatolandó.

Csakis az ilyen és a későn nem érkezett aján-latok fognak figyelembe vétetni.

Árverési feltételek alantirt hitközség Elnökénél vagy jegyzőjénél naponta 9-12-ig és 3-5-ig meg-tekintethők.

A hitk. fentartja magának a jogot, hogy az aján-latokra való tekintet nélkül, azt az ajánlatot fogja elfogadni, melyet előnyösebbnek tart.

Simleul-Silvaniei rend. tanácsu városban más nyilvános fürdő nincsen.

Simleul-Silvaniei, 1925. ápr. 5-én.

Szilágyi Dezső, hitk. jzö Brüll Kálmán, hitk. elnök

Hirdessen az Uj Keletben!

Tavaszi szövetségű szövetudonságok

Kamgarn bel- és külföldi legfinomabb anyagok Fresko öltönyök, felöltők és női kabátoknak

Gromen és Herbert

posztógyári lerakatában, Cluj, Calea Regele Ferdinand (volt Wes-selényi Miklós-utca) 13. szám alatt vásárolható.

Elsőrendű minőségben Amig a készlet tart 1 mt. szövet ! lei 350 140 centi széles lei 520 helyett.

Kérjük raktárunkat vételkötelezettség nélkül megtekinteni.

Lloyd 2923

Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

Szerkesztő hivatal és... Telefon: Sz... és kiadóhiva Zs. N. Sz. leziratok k szerkesztőség zendők. Ké... adunk

1925 április

(Szófia, a A harmadik amely a Balk nos figyelmet riára. Nagy linszki-kormán hogy ő utána nek. Sztambu táció aranyk hattak, kelhet egyebet, mint hadsereget. E moszkvai pénz nevezett „pár nek a szervez a Cankow-ko ideje azon far jászervezhesse illetve a kie hadsereg tartá bolgár viszon kommunista v nem tiltakozik Egyedül Szer kellene látnia, gáriában a b sem fogja tud megakadályozni. Hogy a k riában, menny erők állanak nyitják azok a napokban ké tatás alkalmá a forradalom 16-át jelölik z kommunistákn egész országot rendőrség keze vezérkari had letre vonatkoz a 11. és 12. mányokból a még a Jugoszi számszerint ha nagyobb részle az osztrák-mag gálnak. A par műveleti utasi hogy azokat v Magában Szófi zett kommun elegendő abhoz nitsák, de ha őket, komoly Érdekes, déken. Philipp ves adatait re (bolgárul Plov munkással, aki vül sok a hibe egyikén az ab a „Young“ (D font. Tegnapel el semmit, cs április 4-én tu ják a szerkesz őrség éberem v A philippo hogyan látják nisták. A kommun szövetkezetük, kat textil-, vas ól látták el,